

Икономически принос на лечебните заведения в България

Март 2024

Изготвено за
Български Лекарски Съюз

Съдържание

01 | Предистория и обхват на проекта

02 | Резюме

03 | Здравната среда в България

04 | Принос на лечебните заведения към българската икономика

а) Поглед върху лечебните заведения и медицинския персонал

б) Директен принос към икономиката

в) Индиректни и индуцирани икономически ефекти

г) Бъдеща перспектива за икономическия принос

05 | Задълбочен анализ върху приноса на лекари

06 | Задълбочен анализ върху приноса на болници

01 | Предистория и обхват на проекта

IQVIA използва множество източници на данни, за да оцени икономическото въздействие на лечебните заведения

Предистория и обхват на проекта

ИЗТОЧНИЦИ

Данните са събрани по електронен път с помощта на множество източници, включително:

- Български Национален Статистически Институт (НСИ)
- Евростат
- Български Лекарски Съюз (БЛС)
- Българска асоциация на професионалистите по здравни грижи (БАПЗГ)
- Българска болнична асоциация (ББА)
- Вътрешни източници на данни на IQVIA
- Научни изследвания, публикувани онлайн

В ОБХВАТ

Икономическият отпечатък на въздействието на лечебните заведения в България обхваща:

- Приноса и дейностите на медицинските практики за първична медицинска помощ
- Медицинските практики за специализирана медицинска помощ
- Други лечебни заведения
- Други хуманни здравни дейности
- Болници

ИЗВЪН ОБХВАТ

Дейностите на зъболекари, фармацевти и социални грижи* са извън обхвата и не са включени в това проучване

* Кодове по Класификация на икономическите дейности на Националния статистически институт (НСИ) 86.23, 87.2, 87.3, 87.9, 88

Дефиниции на сегментите в обхват на доклада

Практики на общопрактикуващи лекари (ОПЛ)

Дейностите на общопрактикуващите лекари включват:

- НСИ код по Класификацията на икономическите дейности 86.21
- Консултация, диагностика и лечение на амбулаторни пациенти от общопрактикуващи лекари

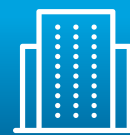
Практики на лекари специалисти

Дейностите на специализираните лекари включват :

- НСИ код по Класификацията на икономическите дейности 86.22
- Консултация, диагностика, лечение на амбулаторни пациенти, услуги по семейно планиране и наблюдение на пациенти без хоспитализация

Други медицински практики

Дейностите на други медицински практики включват:

- НСИ кодове по Класификация на икономическите дейности 86.9 и 87.1
- Дейности на медицински сестри, акушерки, фелдшери, рехабилитатори, специалисти по неконвенционални методи на лечение*
- Професионални здравни грижи за възрастни хора, инвалиди с хронични заболявания и други медико-социални проблеми

Болници

Болничните дейности включват:

- НСИ код по Класификацията на икономическите дейности 86.1
- Дейности за активно или продължително лечение в многопрофилни и специализирани болници и дейности на диспансери със стационар за диагностика и лечение

Бележка: *Неконвенционалните методи включват: оптометрия, логопедия, балнеолечение, водолечение, лечебен масаж, трудотерапия, хомеопатия, акупунктура, лечение и манипулации по гръбначния стълб, дейности на медицински лаборатории за образна диагностика, анализ на кръвта и медико-диагностични лаборатории

Източник: IQVIA

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Дефиниции на директни, индиректни и индуцирани икономически ефекти

ИНДИРЕКТНИ ЕФЕКТИ

- Представяват последващото въздействие върху икономиката, причинено от промени в междинното търсене по икономическата верига на конкретната индустрия

ИНДУЦИРАНИ ЕФЕКТИ

- Представяват икономическото въздействие на служителите в дадена индустрия, изразходващи възнаграждението си в други сектори на икономиката, които в свой ред изразходват другаде

ДИРЕКТНИ ЕФЕКТИ

- Представяват непосредственото въздействие върху икономиката, причинено от промяната в търсенето на стоки и услуги на дадена индустрия

02 | Резюме

Общият икономически отпечатък на лечебните заведения е ~ 7,0 млрд. лв., съставляващ ~ 4,2% от БВП

Общият икономически отпечатък на
лечебните заведения е
~ 7 000 млн. лв.
или ~ 4,2% от българския БВП през
2022 г.

Директния принос към
държавния бюджет е
~ 1 210 млн. лв.
или ~ 2,0% от държавния
бюджет през 2022 г.

*Състои се от корпоративни данъци, осигурителни вноски и данъци
върху доходите на физически лица, платени от лекарски практики,
болници и други лечебни заведения и техните служители*

Бележка: БВП = брутен вътрешен продукт

Източник: IQVIA, Национален статистически институт, Министерство на финансите
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Добавяйки индиректни и индуцирани ефекти, въздействието върху икономиката нараства до ~ 11,6 млрд. лв.

Индиректният и индуциран икономически принос на лечебните заведения към икономиката е

~ 11,6 млрд. лв.

през 2022 г.

Съставен от индиректни ефекти (междинно търсене по икономическата верига на здравни услуги) и индуцирани ефекти (разходите на медицинските специалисти в други части на икономиката)

Приносът към българската икономика на лечебните заведения

МЕДИЦИНСКИ ПРАКТИКИ

~ **8 900** лекарски практики, болници и други лечебни заведения¹

НАЕТИ ЛИЦА

~ **106 300** или 3,5% от работната сила

ИЗПЛАТЕНИ ЗАПЛАТИ

~ **2,8 млрд. лв.** през 2022

ИНДИРЕКТЕН ПРИНОС КЪМ ДОХОДИТЕ НА ДОМАКИНСТВОТА

~ **3,8 млрд. лв.**

ИНДИРЕКТЕН ПРИНОС КЪМ РАБОТНИТЕ МЕСТА

~ **460 000 работни места**

Дейностите на лекарите имат директен принос от ~ 2,9 млрд. лв. към икономиката и ~ 400 млн. лв. към държавния бюджет

Бележка: Статистиките са за 2022 г.

Източник: IQVIA, Национален статистически институт, Български лекарски съюз, Jagric et al., *The impact of the health-care sector on national economies in select European countries* (2021)

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Основни демографски данни:

Брой лекари
~ 29 600 лекари

Средна възраст на лекарите
~ 49,5 години

Брой практики на ОПЛ и специалисти
~ 6 900 практики

Директният принос на болниците към икономиката е ~ 4,8 млрд. лв., а индиректният и индуциран принос е ~ 8,0 млрд. лв.

Ключови индикатори:

Брой болници
~ 320 болници

Общо болнични легла¹
~ 55,000 легла

Брой легла на глава от населението
~ 8.5 легла на 1,000 души

Бележка: Статистиките са за 2022 г. ¹Включва леглата в лечебни заведения за болнична помощ

Източник: IQVIA, National Statistical Institute, Jagric et al., *The impact of the health-care sector on national economies in select European countries* (2021)

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

03 | Здравната среда в България

Разходите за здравеопазване в България растат средно с 3,4% годишно, но са под средното ниво за ЕС

Профил на страната

Ключови макроикономически показатели [2022]

 НАСЕЛЕНИЕ
6 448 000

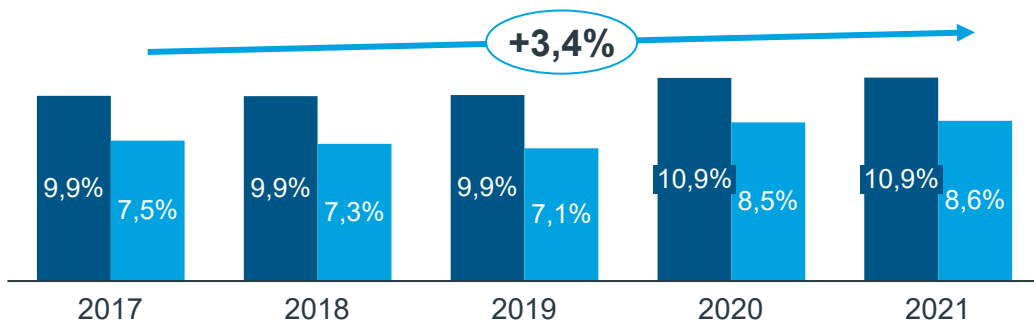
 БВП (млн. лв.)
167 809

 БВП на глава от населението (лв.)
26 026

 РАЗХОДИ ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ (млн. лв.)*
11 893

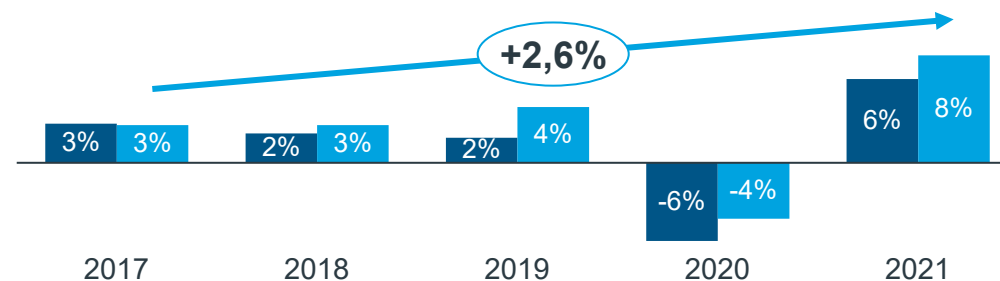
Разходи за здравеопазване (% от БВП)

Среден годишен растеж (2017-2021)

Ръст на БВП (реално)

Среден ръст (2017-2021)

■ ЕС ■ България

Бележка: БВП=брутен вътрешен продукт; *Последните налични данни за разходите за здравеопазване са от 2021 г.

Източник: Евростат, Национален статистически институт

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

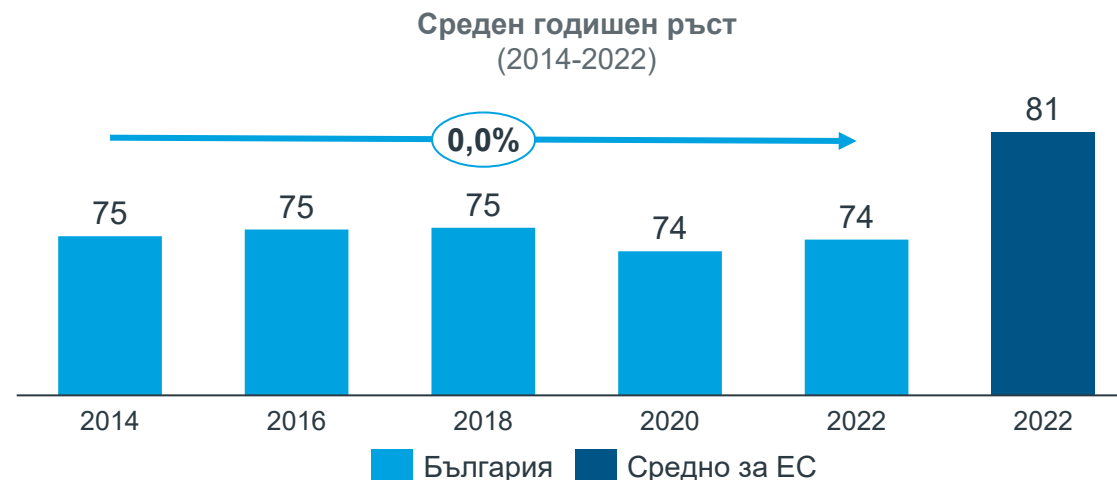
Въпреки че незадоволените здравни нужди достигат нивото на ЕС, очакваната продължителност на живота все още изостава

Дългосрочни здравни показатели

Очаквана продължителност на живота [2022]

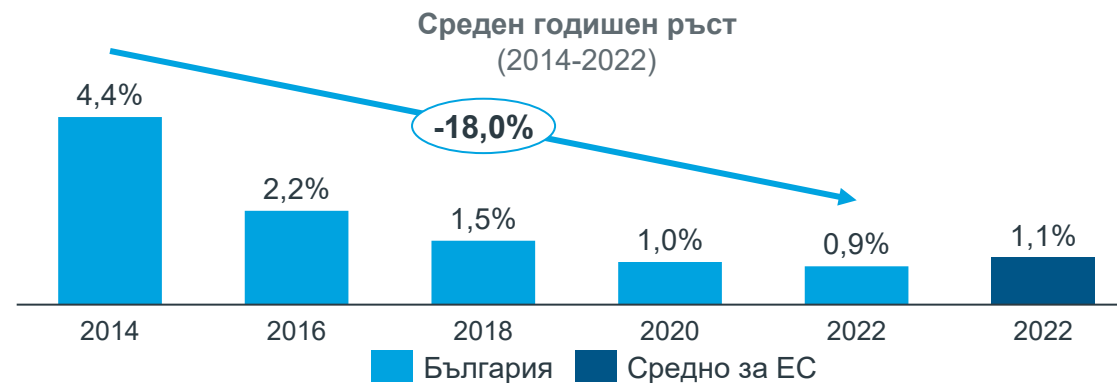
Очакваната продължителност на живота в България през 2022 г. е **74 години**, все още под средната за ЕС от почти **81 години**

Незадоволени здравни нужди* [2022]

Незадоволените здравни нужди в България са **0,9%** през 2022 г., с **0,2%** по-ниски от средните за ЕС

Бележка: *Незадоволените нужди се определят като дял от населението, за който е твърде скъпо, твърде далеч, списъкът на чакащите е твърде голям или който няма време да отиде на преглед при лекар

04 | Принос на лечебните заведения към българската икономика

A large, dark blue rounded rectangle is positioned on the left side of the slide. It is partially overlaid by a lighter blue rounded rectangle above it and a teal rounded rectangle below it. A thin blue line also extends from the bottom right of the dark blue shape towards the right edge of the slide.

Поглед върху лечебните заведения и медицинския персонал

- Около **106 000 души**, или около **3,5%** от работната ръка в страната, работят в ~ **8 900** обществени и частни лекарски практики, болници и други лечебни заведения
- Медицинските специалисти са **неравномерно разпределени** по региони в България, което води до разлики в икономическия принос в различните региони, както и в качеството на медицинската грижа
- **Застаряващото лекарско съсловие** и **по-малкият брой медицински сестри** на глава от населението в сравнение със средните за ЕС оказват натиск върху здравната система, който се очаква да се влоши в бъдещето

Обзор на лекарите и медицинския персонал в България

~ 106 300
лица, работещи в
лечебни заведения¹

~ 8 900

обществени и частни медицински практики²

~ 29 600

практикуващи лекари³

~ 43 000

медицински персонал⁴

~ 3,5%

от общата работна сила в България са заети в лекарски практики, болници и други лечебни заведения

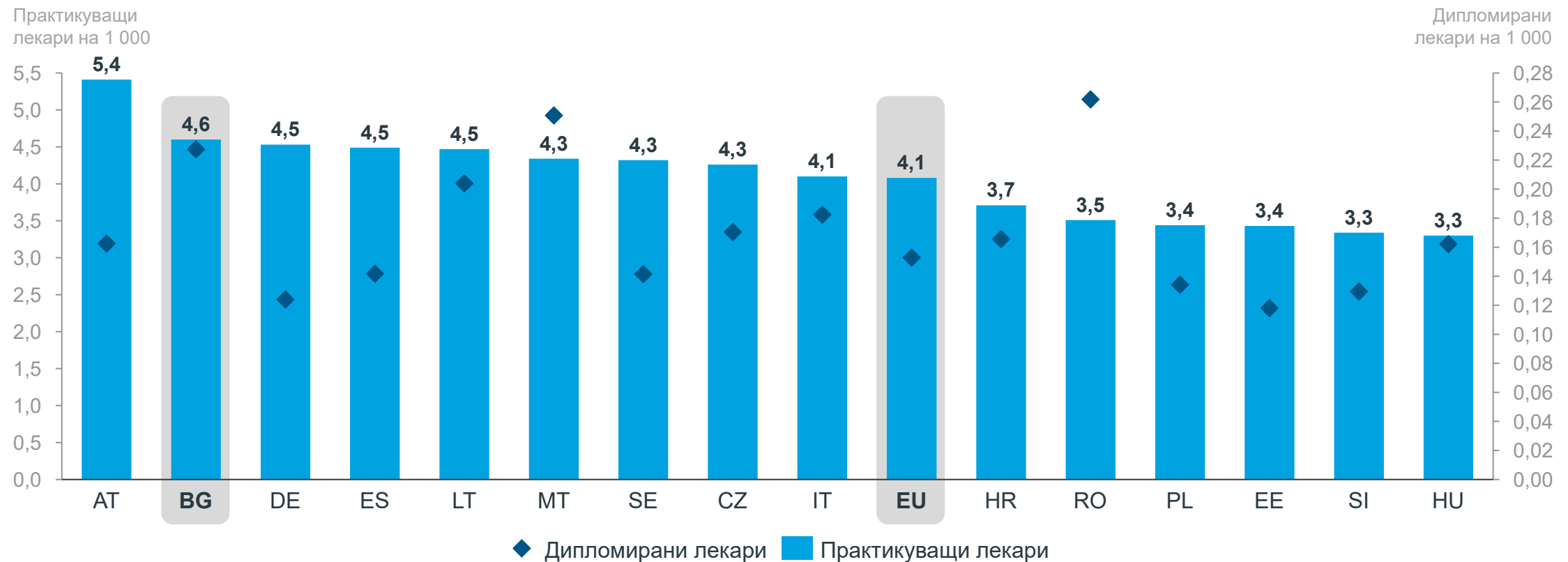
Бележка: Статистиките са за 2022 г. ¹Включва медицински и немедицински персонал, нает в лекарски практики, болници и други лечебни заведения. ²Включва диспансери с и без стационар за лечебен престой, амбулатории за индивидуална или групово практика, медицински центрове, диагностично-консултативни центрове, амбулатории към предприятия, домове за възрастни, заведения със здравни грижи (различни от болници), както и частни здравни кабинети на практикуващите лица. ³Включва лица, които са завършили медицински университет и са лицензирани, предоставящи услуги директно на пациенти; зъболекарите са изключени. ⁴Включва медицински сестри, лаборанти, акушерки, фелдшери и други.

Източник: Национален статистически институт

България е над средното за ЕС по отношение на практикуващи лекари и дипломирани лекари на глава от населението

Практикуващи лекари и дипломирани лекари

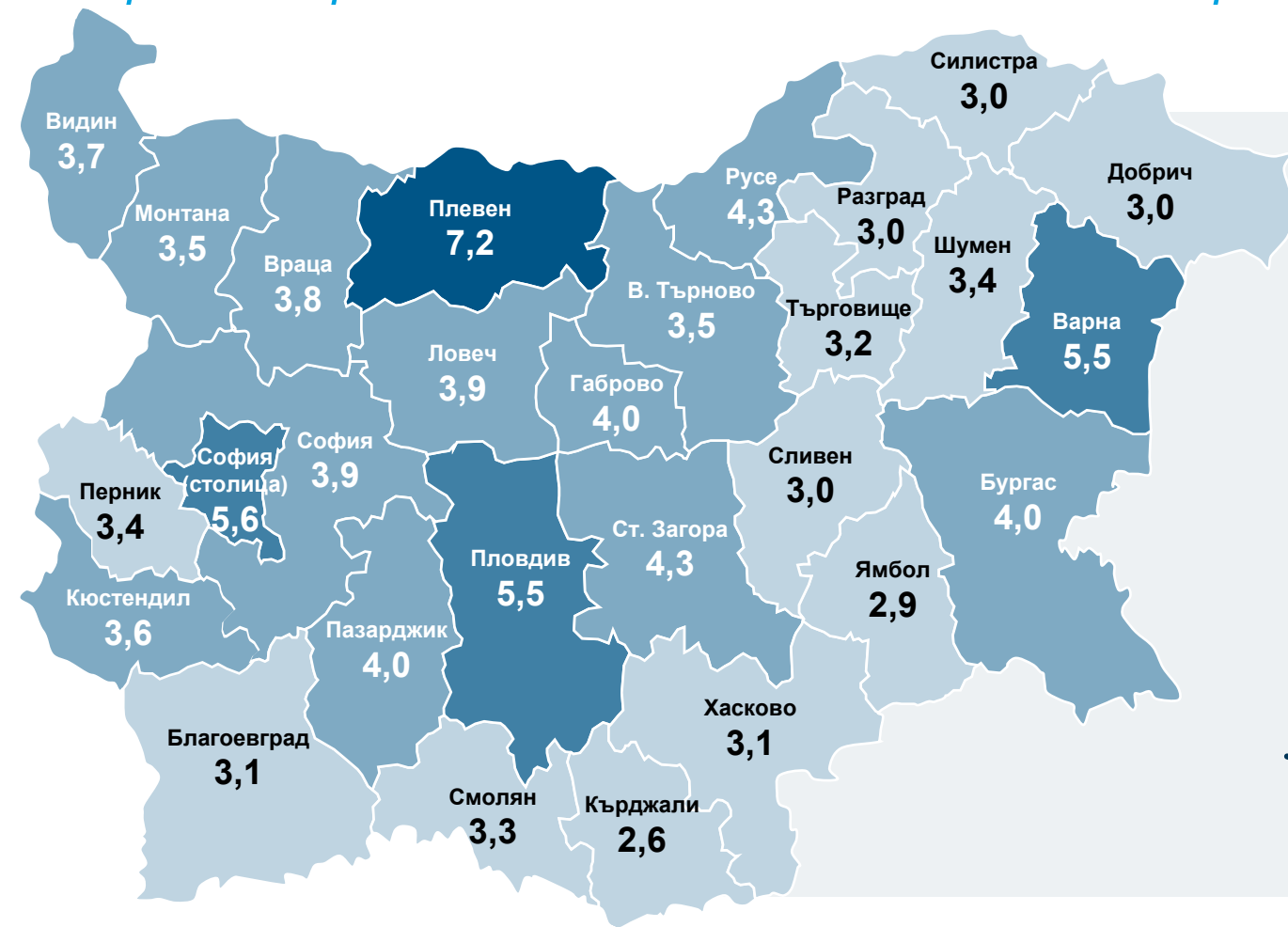
Практикуващи лекари и дипломирани лекари на 1 000 жители [2021]

Бележка: Източник на данните за брой лекари е Евростат; за населението за всички останали страни освен България е Евростат; за населението за България е Националният статистически институт.

Средно на 1 000 души се падат по 4,6 лекари, но има голяма вариация в различните региони

Брой лекари на глава от населението в България

Брой лекари на 1 000 души [2022]

Средно за страната има 4,6 лекари на 1 000 души

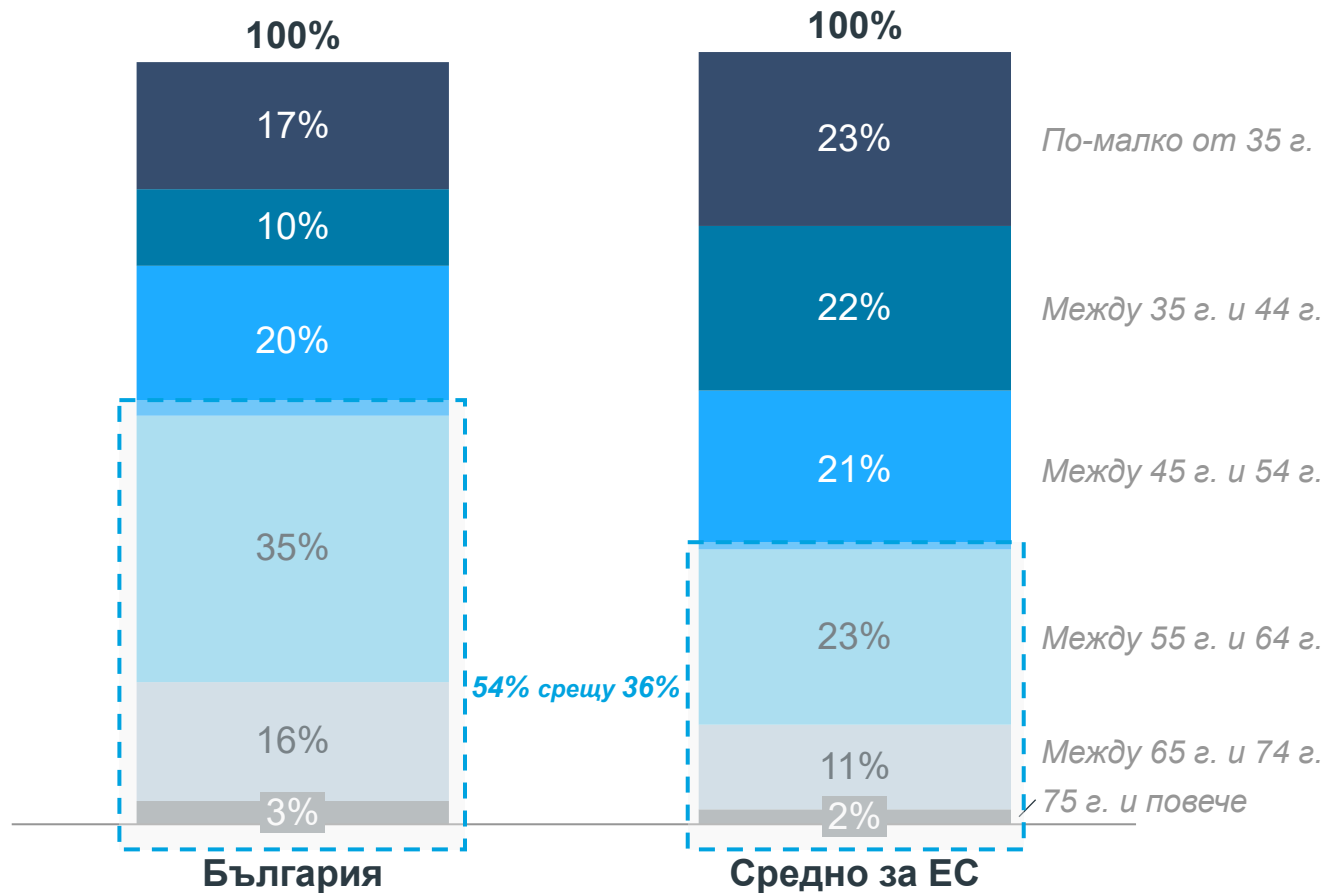
Северозападният и Югозападният региони имат **силно лекарско присъствие** поради медицинските университети и големите болници, разположени в тези региони

С **най-малко** лекари на глава от населението са **Северно-централният и Югоизточният региони**, с общини са с над два пъти по-малка статистика от водещите общини

Българските лекари са по-възрастни от средното за ЕС – 54% от практикуващите лекари са на 55 г. или повече, в сравнение с 36% в ЕС

Разпределение на лекарите по възраст

– Българското лекарско съсловие е **в по-напреднала възраст** в сравнение с **ЕС**

– Почти **20%** от практикуващите лекари в България са над пенсионна възраст, в сравнение с **13%** средно за **ЕС**

– Средно в **ЕС** почти половината (**45%**) от всички лекари са на **44 години или по-малко**, в сравнение със само **27%** в **България**

Бележка: Статистиките са за 2021 г.; Държавите, включени в средното за ЕС са Австрия, Хърватия, Кипър, Франция, Гърция, Унгария, Исландия, Италия, Латвия, Лихтенщайн, Литва, Малта, Черна Гора, Холандия, Северна Македония, Норвегия, Полша, Румъния, Сърбия, Словакия, Словения, Испания, Швейцария и Турция

Източник: Евростат

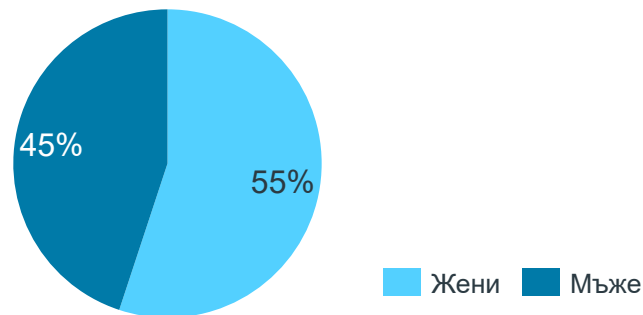
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

По-голямата част от лекарите са жени (55%) и работят в болници или специализирани заведения (57%)

Характеристики на лекарите

Разпределение по пол [2024, % от общото]

Работно място [2024, % от общото]

Средна възраст на лекарите [2024, % от общото]

Медицинските сестри съставляват ~ 70% от медицинския персонал с изключение на лекарите, и са със средна възраст 53 г.

Характеристики на медицинския персонал

Медицински персонал [2022]

	Тип месторабота		# медицински персонал	% от общото	Средна възраст (години)
Медицински сестри	79%	21%	28,827	67%	53
Акушерки	82%	18%	3,285	8%	49
Фелдшери	74%	26%	1,733	4%	60
Медицински и рентгенови лаборанти	77%	23%	5,933	14%	41
Други*	79%	21%	4,715	7%	N/A
Общо	79%	21%	42,865	100%	52

Болнична помощ
 Извънболнична помощ

Бележка: *Процентът на „Други“ работещи в болнична спрямо извънболнична помощ е средната стойност на всички други категории поради липса на данни.

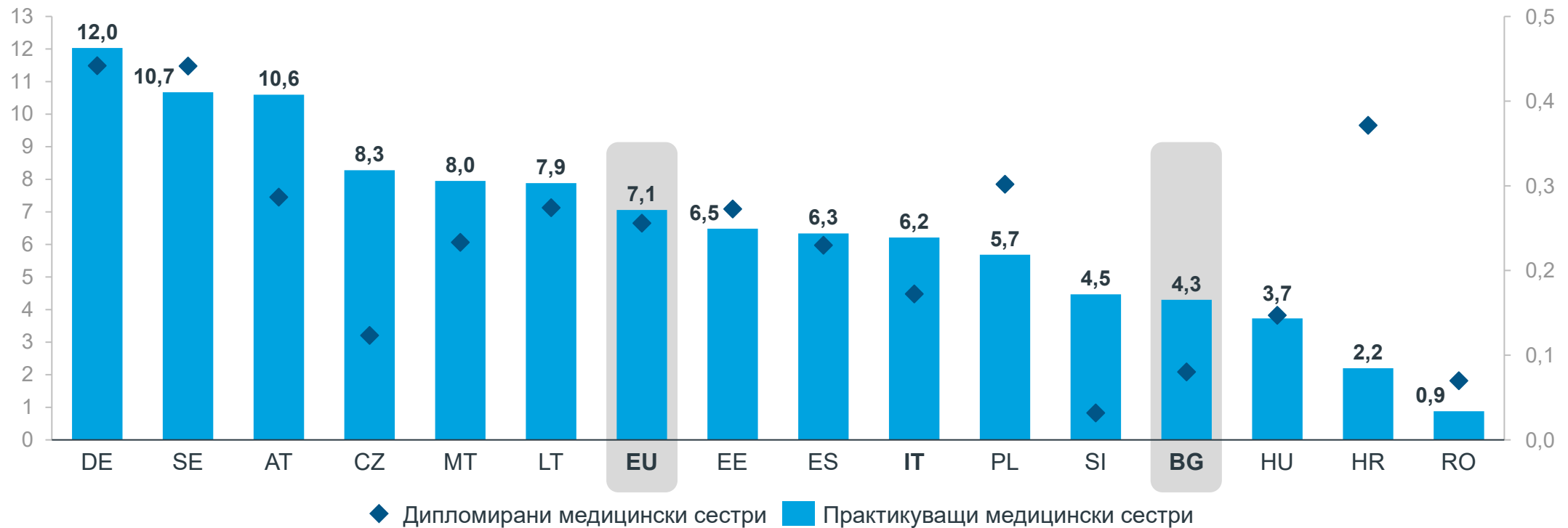
България има едно от най-ниските нива на брой медицински сестри на глава от населението в ЕС, което създава натиск върху здравната система

Практикуващи медицински сестри и дипломирани медицински сестри

Практикуващи медицински сестри и дипломирани медицински сестри на 1 000 души [2021]

Практикуващи медицински сестри на 1 000

Дипломирани медицински сестри на 1 000

Бележка: Източник на данните за брой медицински сестри е Евростат; за населението за всички останали страни освен България е Евростат; за населението за България е Националният статистически институт.

Западните региони имат по-висок брой медицински сестри на глава от населението в сравнение с източните региони

Брой медицински сестри на глава от населението

Брой медицински сестри на 1 000 души
[2022]

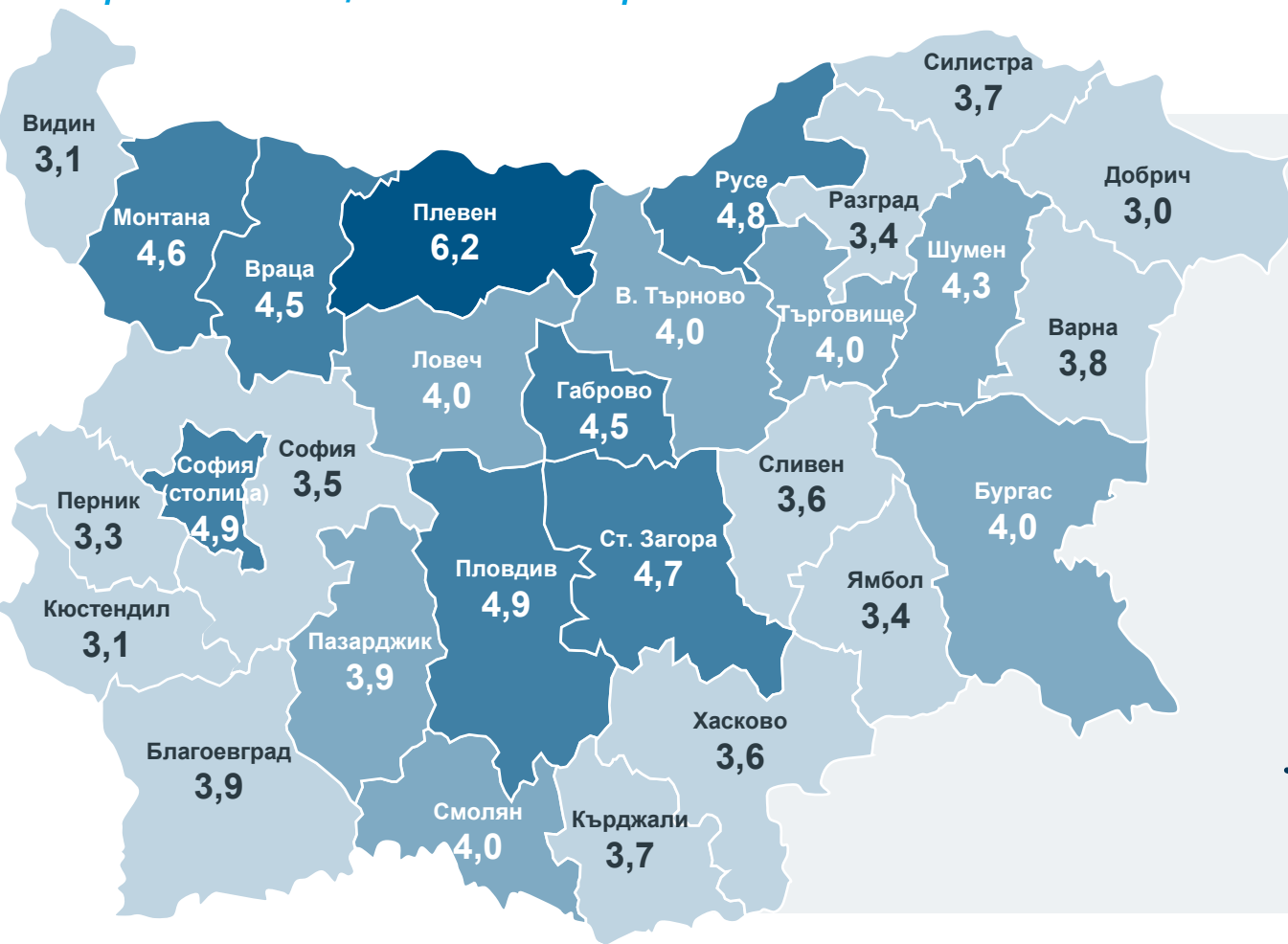
Средно за страната се падат 4,3 медицински сестри на 1 000 души

Водещи са **Северозападния и Югозападния регион**, подобно на статистиката при лекарите

Югоизточния и Североизточния са регионите с **най-ниски стойности** на национално ниво

Обзор на болниците в България

~ 340

Болници и болнични
заведения¹

~ 2 000²

лечебни заведения за
извънболнична помощ

~ 150

други лечебни заведения

~ 55 000

общо болнични легла
(многопрофилни и специализирани)

от които ~ 46 000³

легла за активно и интензивно лечение

от които ~ 8 700³

легла за рехабилитация и дългосрочни грижи

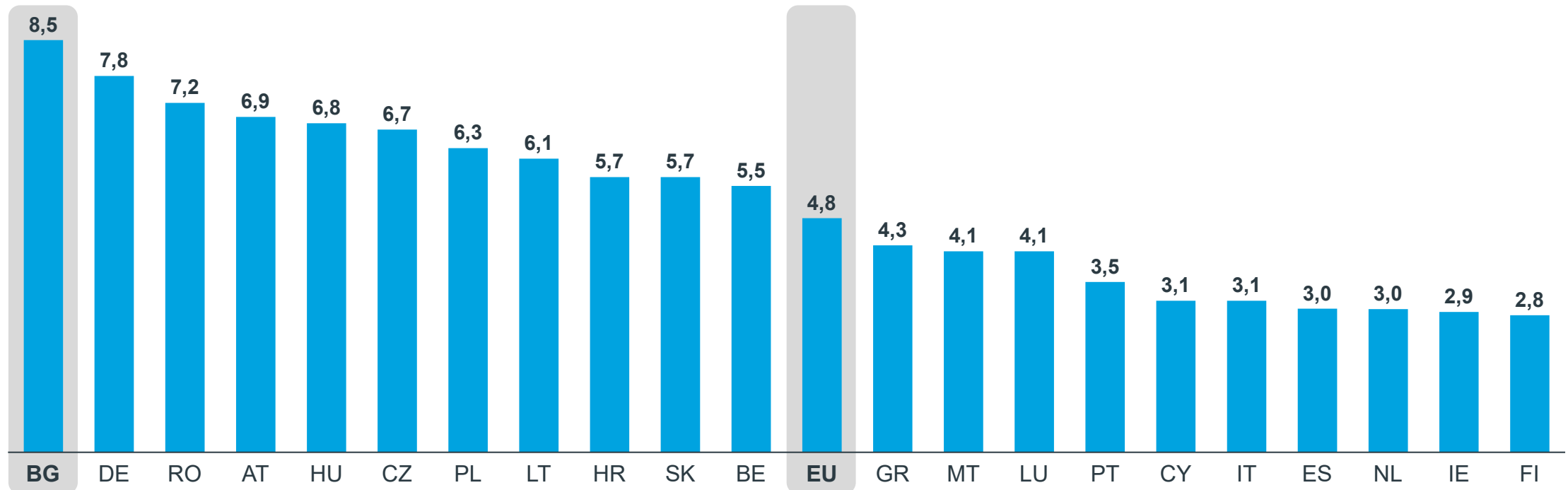
Бележка: Статистиките са за 2022 г. ¹319 от болничните заведения са болници, а другите включват дерматологични центрове, онкологични центрове, психиатрични центрове. ²Включва диагностично-консултативни центрове, медицински центрове и самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории. ³Показаните данни за легла за интензивно лечение и рехабилитация и дългосрочни грижи са от 2021 г.

Източник: Национален статистически институт
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

България е с най-висок брой болнични легла на 1 000 сред страните от ЕС, което показва добър достъп до болнична помощ

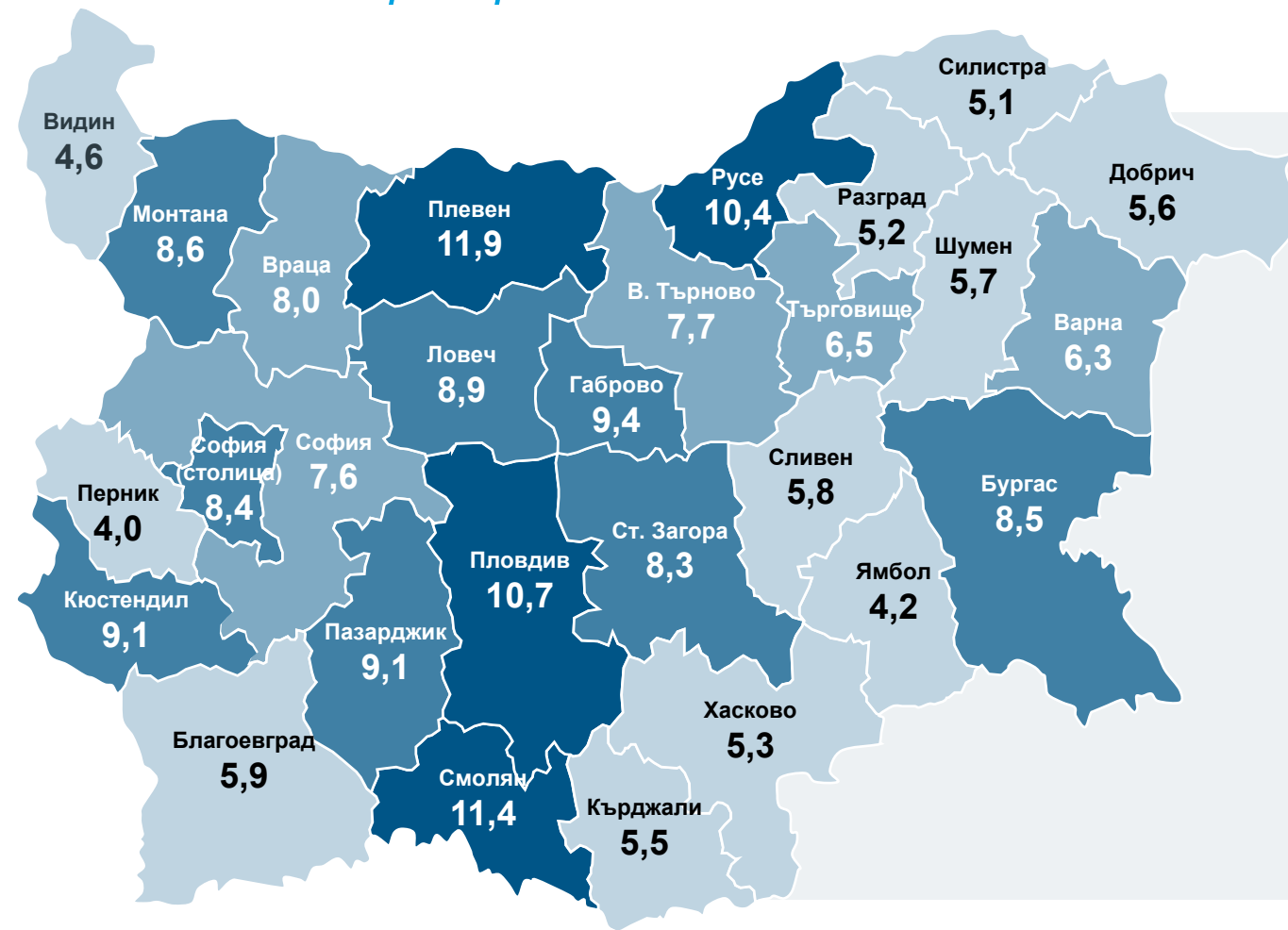
Брой болнични легла

Болнични легла на 1 000 души [2021]

В страната има около 8,5 болнични легла на 1 000 души, като капацитетът е по-голям в области като Плевен и Пловдив

Регионално разпределение на болничните легла на глава от населението

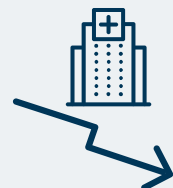
Брой болнични легла на 1 000 души [2022]

Средно за страната има 8,5 болнични легла на 1 000 души

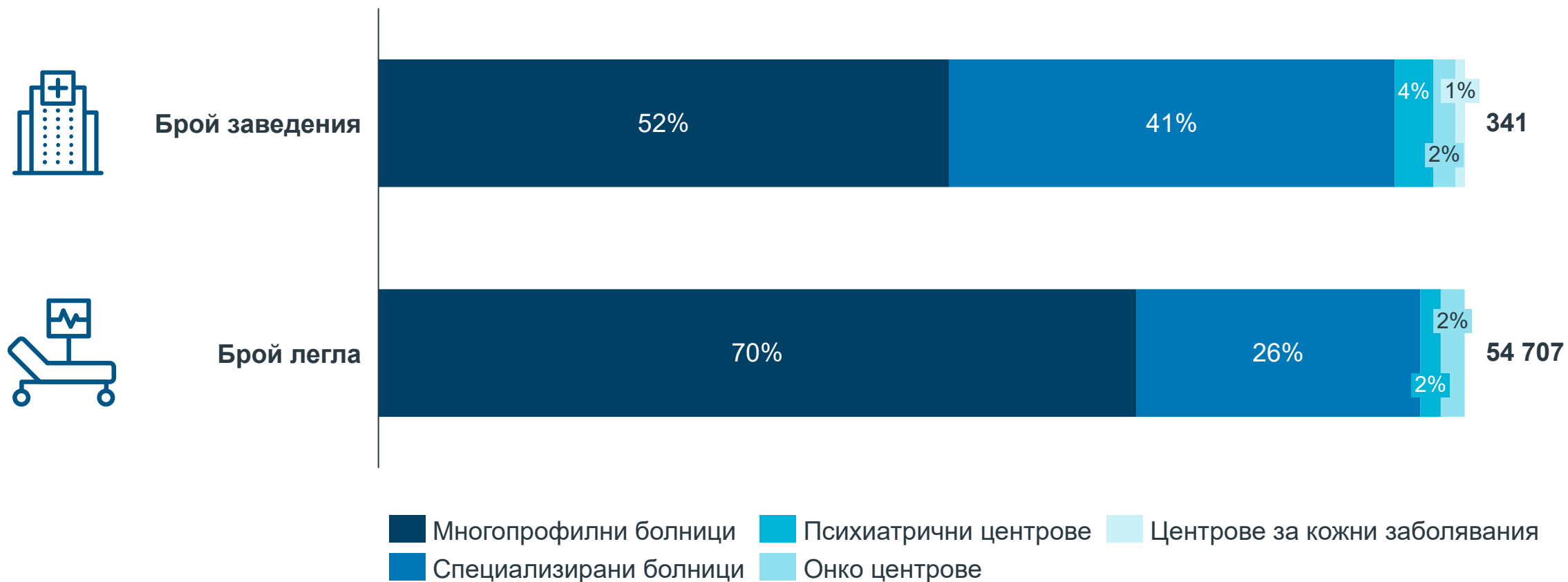
С най-голям брой болнични легла на човек от населението са **Северозападния** и **Южния-централен** регион

Североизточният регион е със значително **по-малък** брой болнични легла в сравнение с всички останали региони в България

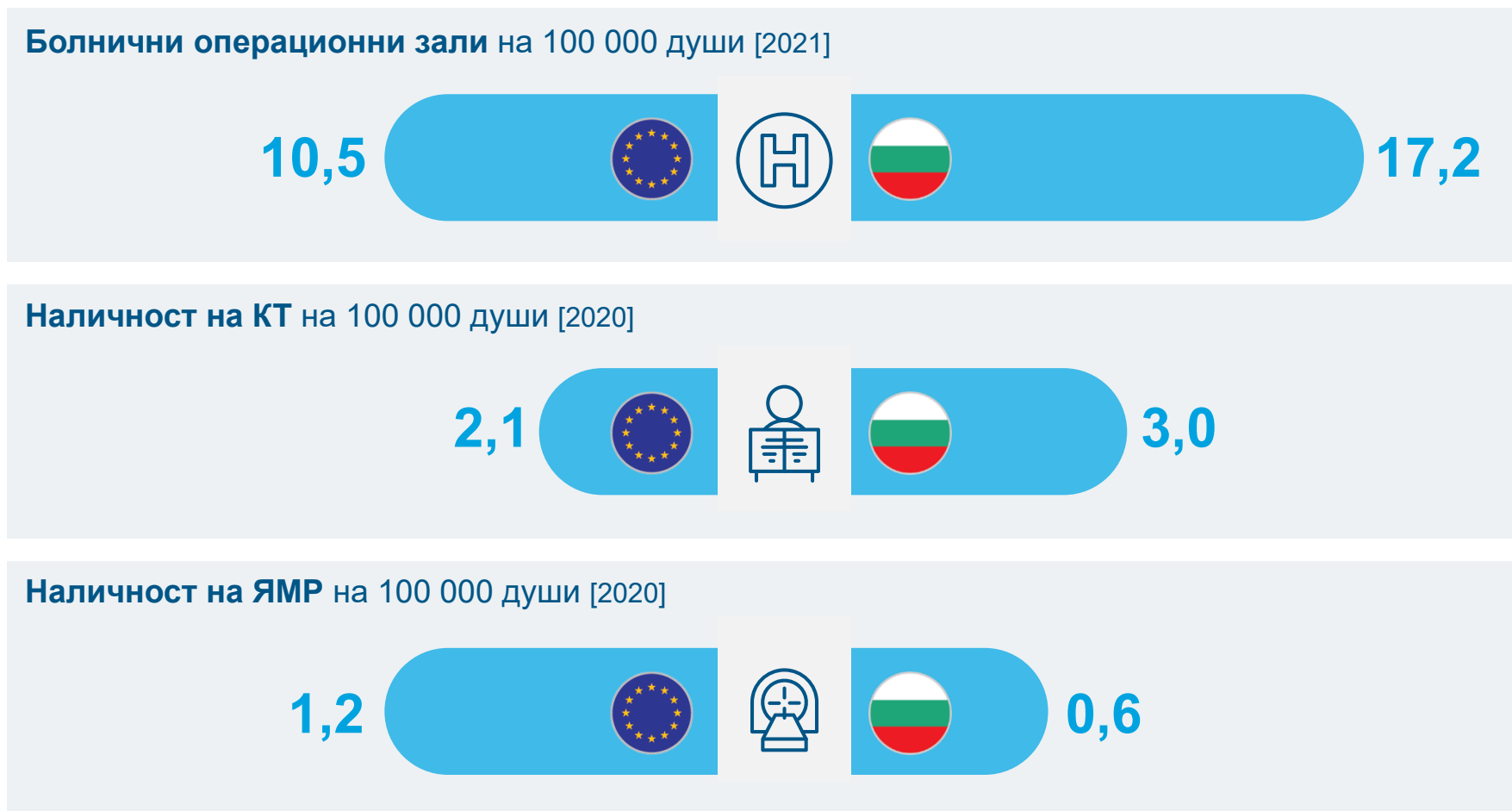
Повечето от болничните легла са съсредоточени в многопрофилните болници

Разпределение на лечебните заведения за болнична помощ по видове

България осигурява високо ниво на достъп до медицински съоръжения и някои видове специализирана медицинска техника

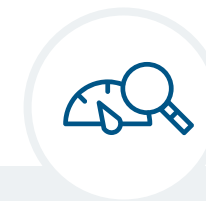
Ключови болнични показатели

Бележка: КТ=Компютърна томография; ЯМР = ядрено-магнитен резонанс

Източник: Евростат

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

- България е на **първо** място в **ЕС** по операционни зали със **17,2** на 100 000 души
- КТ са **широко достъпни** в България, като с **3,0** на 100 000 са почти **50% повече** от средното за **ЕС 2,1**
- България изостава от средното за **ЕС 1,23** с **0,61** ЯМР на 100 000 души

A large, dark blue abstract shape with rounded corners and a circular end on the left side, partially overlapping a lighter blue horizontal bar at the top and a teal horizontal bar at the bottom.

Директен принос към икономиката

- Лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения допринасят ~ **7,0 млрд. лв. към икономиката** в процеса на обслужване на пациенти
- Лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения и техните служители допринасят ~ **1,2 млрд. лв. към държавния бюджет** чрез корпоративни данъци, осигурителни вноски и данъци върху доходите на физическите лица
- Лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения **изплащат ~ 2,8 млрд. лв. в заплати** на ~ 106 000-те души, които наемат

Икономическата продукция на лечебните заведения е ~ 7.0 млрд. лв., а директният принос към държавата е ~ 1.2 млрд. лв.

Директен принос на лечебните заведения към българската икономика

Директен принос на дейностите на лечебните заведения към икономиката

Обща икономическа продукция

Изчислена на база приходите, генерирани в процеса на обслужване на пациенти

**~ 7 000
млн. лв.**

Принос към държавния бюджет

Определяне на директния принос към държавния бюджет под формата на платени корпоративни данъци, данъци върху доходите на физически лица и осигурителни вноски

**~ 1 210
млн. лв.**

Бележка: Статистиките са за 2022 г.

Източник: Национален статистически институт, изчисления на IQVIA
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

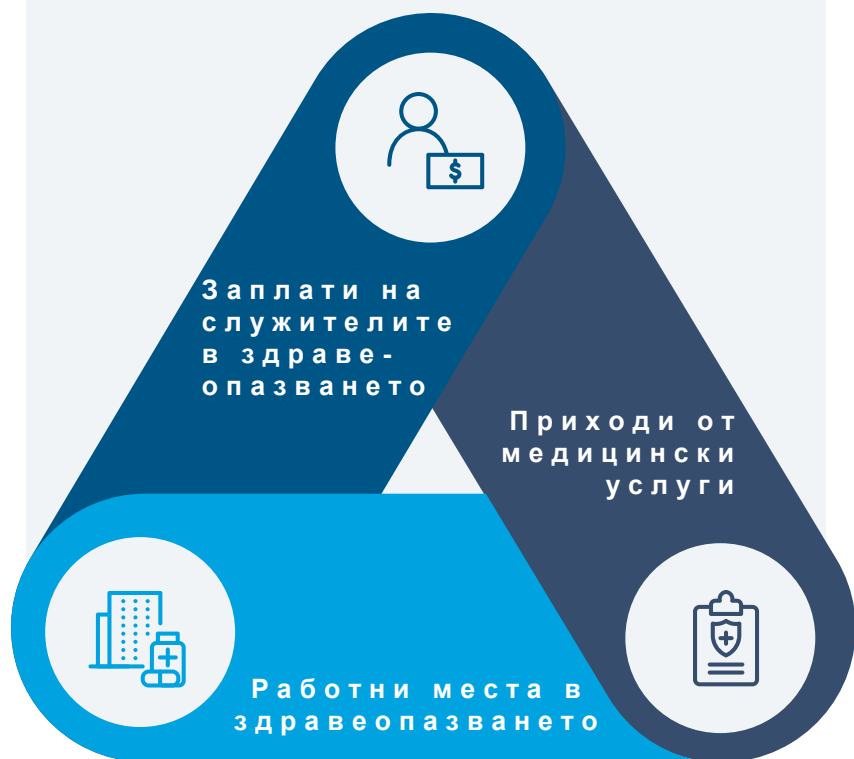
Обща икономическа продукция

 IQVIA

Обща икономическа продукция на лечебните заведения

Ключов принос имат:

ОБЩА ИКОНОМИЧЕСКА ПРОДУКЦИЯ

Бележка: Статистиките са за 2022 г. ОПЛ=общопрактикуващи лекари.

Източник: Национален статистически институт, изчисления на IQVIA
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Общата икономическа продукция се състои от следните елементи:

ПРИХОДИ ОТ МЕДИЦИНСКИ УСЛУГИ ~ 7 000

Приходите, генерирани от практики на ОПЛ, специалисти, други лечебни заведения и болници са ~ 7 000 млн. лв.

МЛН. ЛВ.

РАБОТНИ МЕСТА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Дейностите на лекарски практики и други лечебни заведения създават ~ 34 000 работни места, докато дейностите на болници създават ~ 72 000 работни места

~ 106 000

Работни места

ЗАПЛАТИ

Общо изплатените възнаграждения на наетите в лекарски практики, болници и други лечебни заведения възлизат на ~ 2 800 млн. лв.

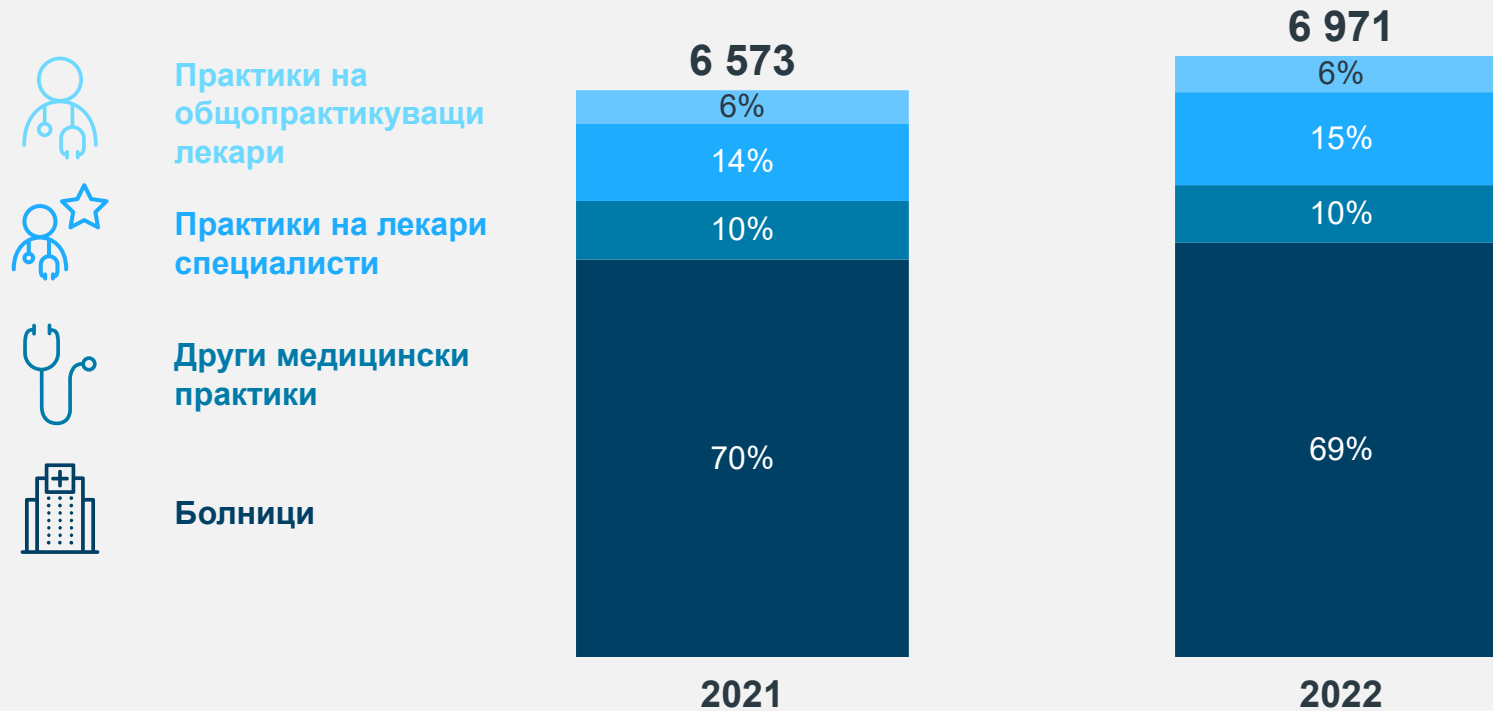
~ 2 800

МЛН. ЛВ.

Деятельность на лечебные заведения генерирует около 7,0 млрд. лв. доходов от медицинских услуг и обслуживания пациентов

Доходы от медицинских услуг – лечебные заведения

Доходы от медицинских услуг на врачебные практики, больницы и другие лечебные заведения [2021-2022, млн. лв.]

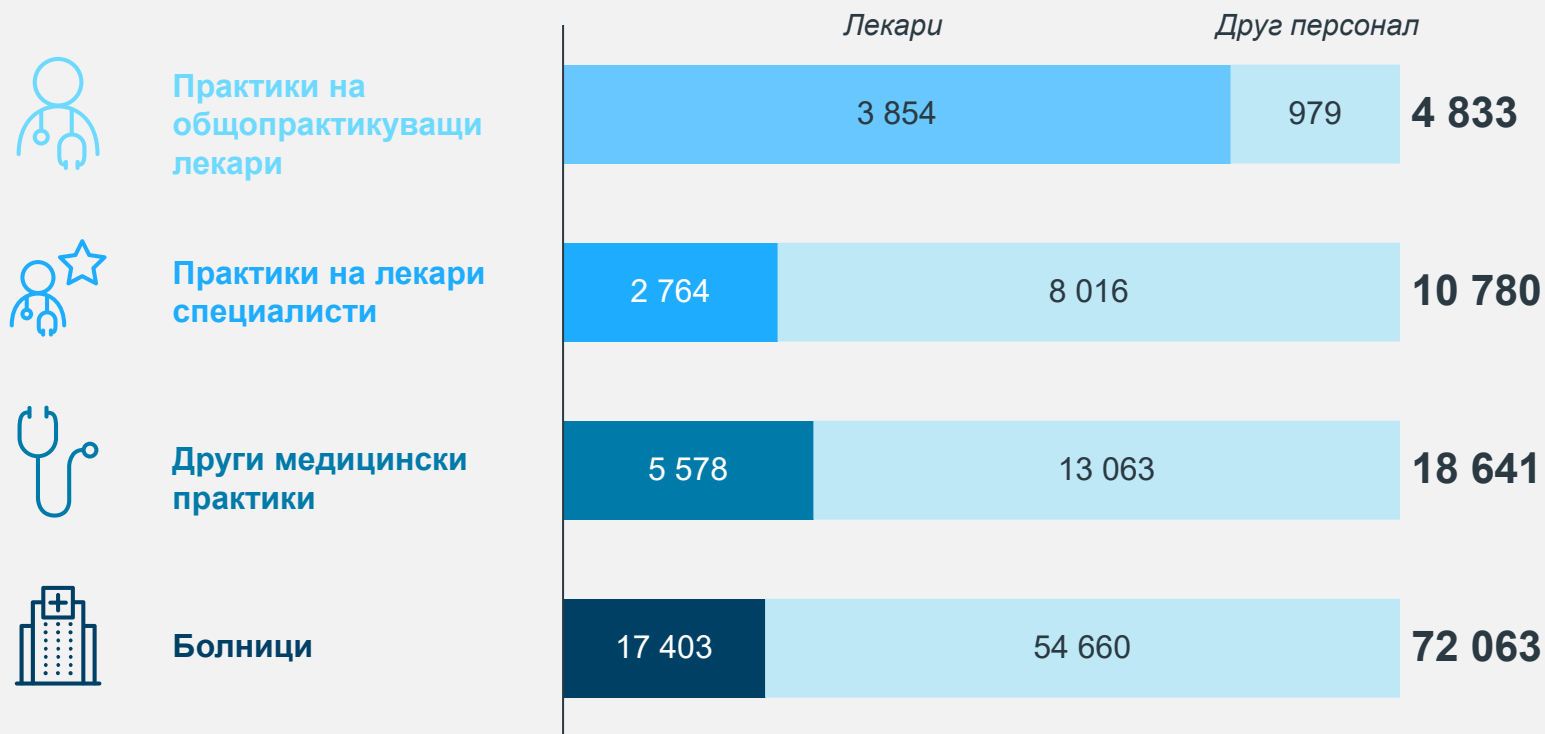

- Икономическите дейности на лекарите от първичната и специализираната помощ, другите лечебни практики и болниците са нараснали с 6,1% през 2022 г. спрямо предходната година, в сравнение с 3,9% увеличение на БВП
- Приходите на практиките на лекарите специалисти представляват ~15% от общите приходи, докато болниците са ~70%

В лечебните заведения работят около 106 300 души, което представлява 3,5% от работната сила в България

Работни места в здравеопазването – лечебни заведения

Брой лица, наети от лекарски практики, болници и други лечебни заведения [2022]

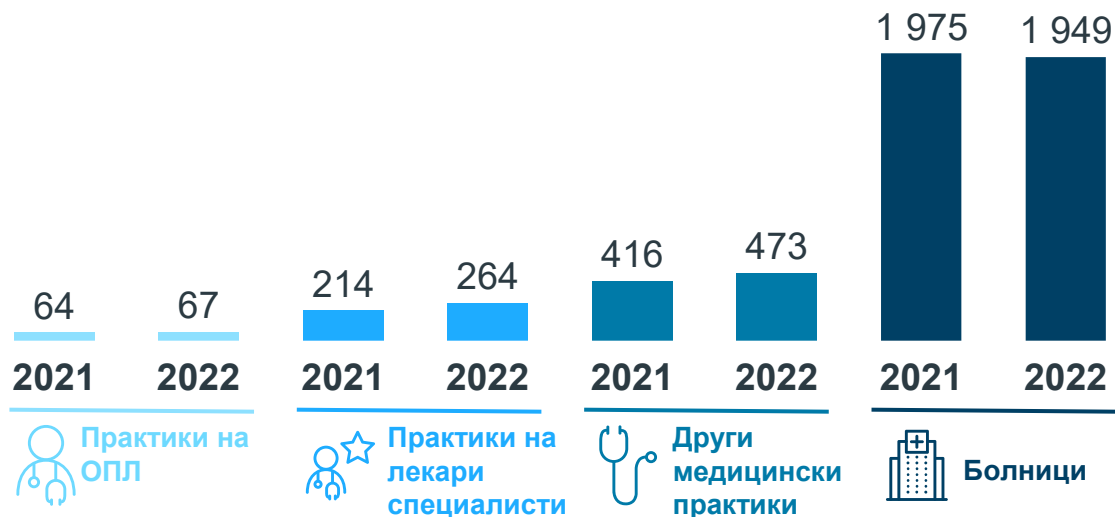
106 317

Брой лица, наети от лекарски практики, болници и други лечебни заведения от които **28%** са лекари

Общо заплатите, изплатени от лечебните заведения, са ~ 2,8 млрд. лв., като средната заплата е близка до средната за страната

Заплати – лечебни заведения

Общо изплатени брутни заплати от лекарски практики, болници и други лечебни заведения [2021-2022, млн. лв.]

2 753 млн. лв.

Общо заплати, изплатени от лечебни заведения през 2022 г.

*Бележка: Социалната грижа също е включена в тази статистика. ОПЛ=общопрактикуващи лекари.

Източник: Национален статистически институт
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Средна брутна годишна работна заплата по икономически дейности [2022, хил. лв.]

Принос към държавния бюджет

Принос към държавния бюджет

Ключови приноси в България

Бележка: Статистиките са за 2022 г.

Източник: Национален статистически институт

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Директният принос към държавния бюджет се състои от следните елементи:

КОРПОРАТИВНИ ДАНЪЦИ

Лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения изплащат ~ 80 млн. лв. към държавния бюджет чрез корпоративни данъци

~ 80
МЛН. ЛВ.

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

Дейността на лечебните заведения генерира ~ 890 млн. лв. на държавата под формата на осигурителни вноски, платени от работодателите и техните служители

~ 890
МЛН. ЛВ.

ДАНЪК ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

Лицата, наети от лекарски практики, болници и други лечебни заведения внасят общо ~ 240 млн. лв. чрез ДДФЛ

~ 240
МЛН. ЛВ.

Лечебните заведения плащат около 80 млн. лв. корпоративни данъци и ~ 890 млн. лв. осигурителни вноски

Корпоративни данъци и осигурителни вноски – лечебни заведения

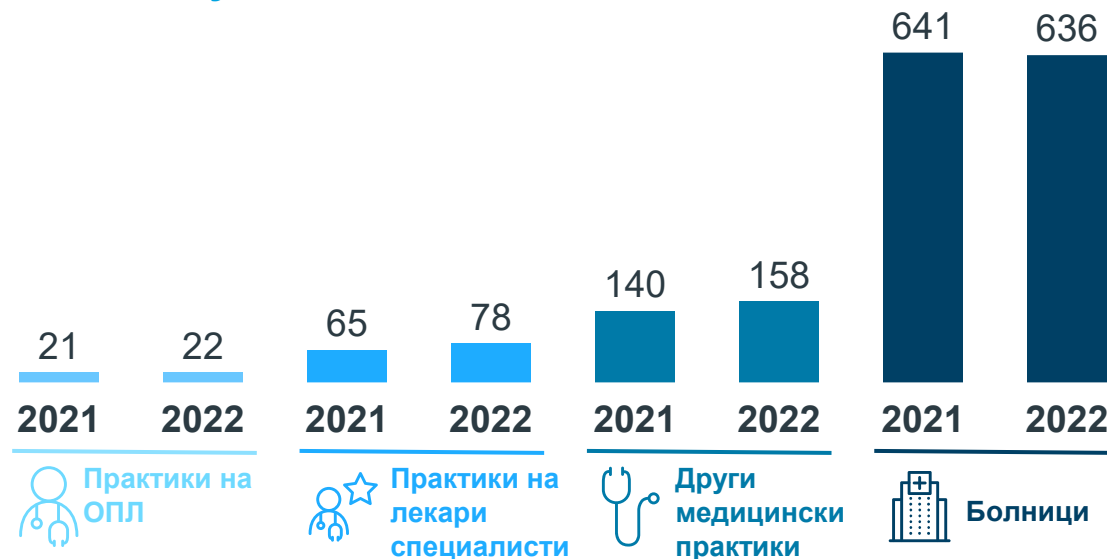
Корпоративни данъци, плащани от лекарски практики, болници и други лечебни заведения [2021-2022, млн. лв.]

76 млн. лв.

Общо корпоративни данъци, платени от лекарски практики, болници и други лечебни заведения през 2022 г., с 5% повече от предходната година

Осигурителни вноски, плащани от лекарски практики, болници и други лечебни заведения и техните служители [2021-2022, млн. лв.]

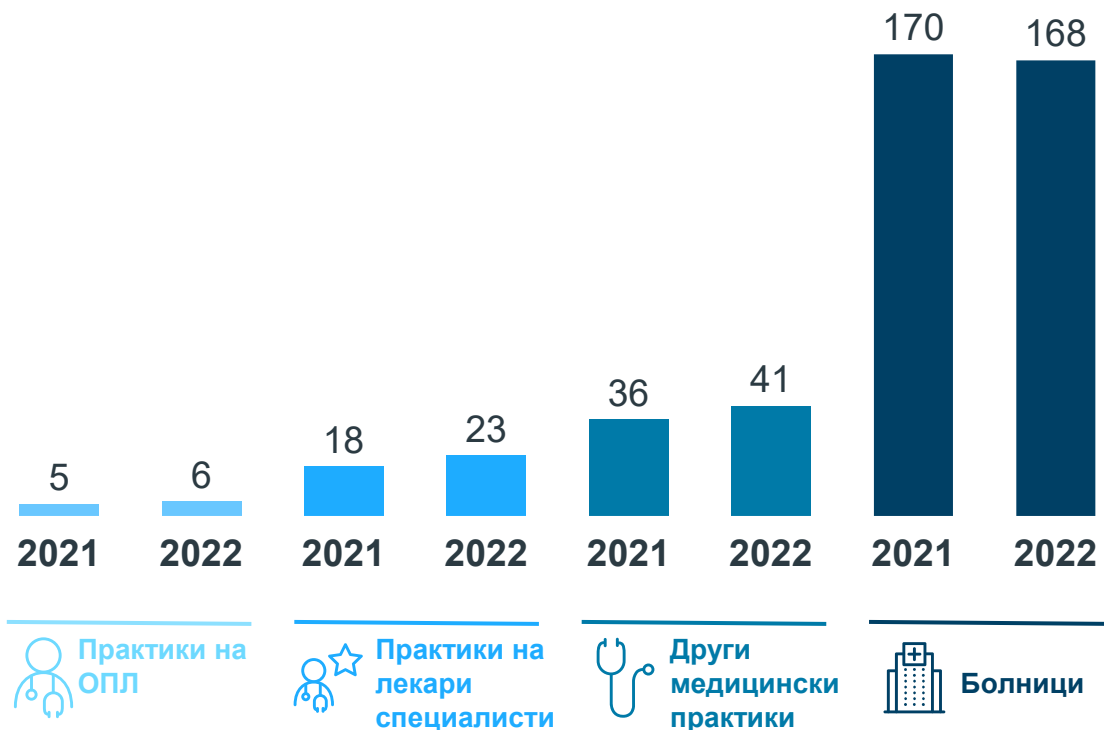
894 млн. лв.

Общо осигурителни вноски, платени от лекарски практики, болници и други лечебни заведения и техните служители през 2022 г.

Работещите в извънболнични лечебни заведения плащат ~ 70 млн. лв. ДДФЛ*, а служителите на болници допринасят с ~ 170 млн. лв.

Данъци върху доходите на физически лица – лечебни заведения

Данъци върху доходите на физически лица, платени от служителите на лекарски практики, болници и други лечебни заведения [2021-2022, млн. лв.]

На базата на **10% ДДФЛ**, заплатен от служителите след осигурителни вноски

237 млн. лв.

Общо данъци върху доходите на физическите лица, платени от служители на лекарски практики, болници и други лечебни заведения

Бележка: ОПЛ=общопрактикуващи лекари.

Източник: Национален статистически институт. Бележка: ОПЛ=общопрактикуващи лекари. *ДДФЛ=Данък върху доходите на физически лица. IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

A large, dark blue abstract shape on the left side of the slide, with a lighter blue horizontal bar above it and a teal bar below it. A thin blue line also extends from the bottom of the dark blue shape towards the right.

Индиректни и индуцирани икономически ефекти

- Приносът на индиректните и индуцирани ефекти на лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения възлиза на ~ **11.6 млрд. лв.**
- Освен това разходите за услуги, предоставяни от лекарски практики, болници и други лечебни заведения увеличават общия доход на домакинствата в икономиката с ~ **3.8 млрд. лв.**
- Дейностите на лекарските практики, болниците и други лечебни заведения подпомагат и създаването на ~ **460,000 работни места в други сектори на българската икономика**

Индиректните и индуцирани ефекти се изчисляват спрямо макроикономическа методология, обхващаща различни сектори

Методология на индиректното и индуцираното икономическо въздействие

Подход

Индиректните и индуцираните икономически ефекти се изчисляват въз основа на макроикономическа методология, като се използват таблици на входно-изходните ресурси за оценка на националните икономически ефекти на дадена дейност в националната икономика като цяло

Методология

Таблиците на входящите и изходящи ресурси показват как секторите в икономиката обменят/взаимодействат един с друг и произвеждат резултати. Таблиците могат да се използват за изчисляване на множители за всяка икономическа индустрия, като например здравеопазването

Множители

В този анализ са използвани три типа множители за сектор „Здравеопазване“, а именно:

- **Множител на продукцията** от 1.67
- **Множител на доходите на домакинствата** от 0.549
- **Множител на заетостта** от 0.00006657

A large, dark blue abstract shape with rounded corners and a thin white outline is positioned on the left side of the slide. It is partially overlaid by a lighter blue shape above it and a teal shape below it.

Бъдеща перспектива на икономическия принос

- Приносът на лекарските практики, болниците и другите лечебни заведения като дял от БВП е ~ **4,7% през 2021 г. и 4,2% през 2022 г.**
- Разходите на България за здравеопазване като процент от БВП са тясно свързани с дейността на лечебните заведения и са средно с **2,5% по-ниски** от средните за ЕС
- Без мерки за увеличаване на инвестициите в здравеопазването, които да ги доближат по-близо към средните за ЕС, до 2027 г. дейностите на лечебните заведения се очаква да намалееят като дял от БВП до **3.7%**

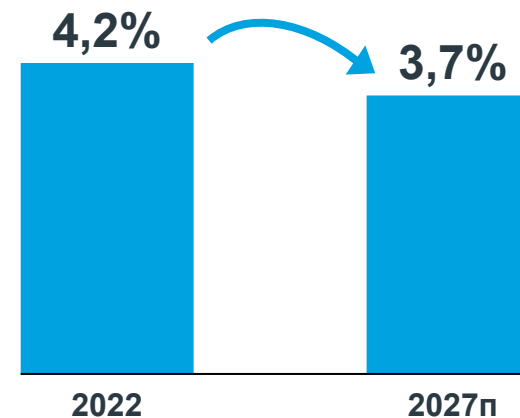
При запазване на историческите тенденции, приносът на лечебните заведения в бъдеще се очаква да бъде по-нисък като процент от БВП

Бъдеща прогноза на приносът към икономиката на лекари и болници

Разходи за здравеопазване в България [% от БВП]

Принос на лечебните заведения [% от БВП]

Приносът на лечебните заведения е **тясно обвързан с цялостните разходи за здравеопазване**, които са **8.6% от БВП** в България през 2021 г., над **средното за миналите 10 години от 7.3%**, поради ефектите на COVID-19

Средно за ЕС разходите за здравеопазване като процент от БВП за 2014-2021 г. са **10.2%**, което предполага **възможности за допълнителни инвестиции в българското здравеопазване**

Без повишаване на инвестициите в здравеопазването, прогнозираният принос на лечебните заведения към БВП се очаква да **спадне като процент от БВП до 2027 г.**

Бележка: Прогнозата се основава на 10-годишната тенденция за периода 2010-2019 г. в разходите за здравеопазване като процент от БВП в България и дългосрочните прогнози на Европейската комисия за българските разходи за здравеопазване като % от БВП до 2030 г.

Източник: IQVIA, Национален статистически институт, Евростат, Европейска комисия, Международен валутен фонд

Здравните услуги, предоставяни от лечебните заведения, подпомагат по-широката икономическа стабилност

Други ползи от дейностите на лечебните заведения

05 | Задълбочен анализ на приноса на лекарите

- В страната има ~ **29 600** практикуващи лекари, които представляват **28%** от лицата, заети от лекарски практики, болници и други лечебни заведения
- Лекарите допринасят с ~ **2,9 млрд. лв.** към икономиката в процеса на обслужване на пациенти
- ~ **400 млн. лв.** отиват директно в държавният бюджет под формата на осигурителни вноски и данъци върху доходите на физически лица, изплатени от лекари
- Дейностите на лекарите създава индиректен ефект върху икономиката от ~ **4,8 млрд. лв.** и допълнително индуциран ефект върху доходите на домакинствата от ~ **1,6 млрд. лв.**
- Благодарение на дейностите на лекарите, в българската икономика се създават около **190 000 допълнителни работни места**

Общият икономически принос на лекарите е ~ 2,9 млрд. лв., а директния принос към държавния бюджет е ~ 400 млн. лв.

Директен принос на лекарите към българската икономика

**Директен принос на
лекари към
икономиката**

Общ икономически принос

Изчислен на база приходите, генерирани от лекари в процеса на обслужване на пациенти

**~ 2 900
млн. лв.**

Принос към държавния бюджет

Изчислен чрез сумиране на данъците върху доходите на физически лица и платените осигурителни вноски от лекарите

**~ 400
млн. лв.**

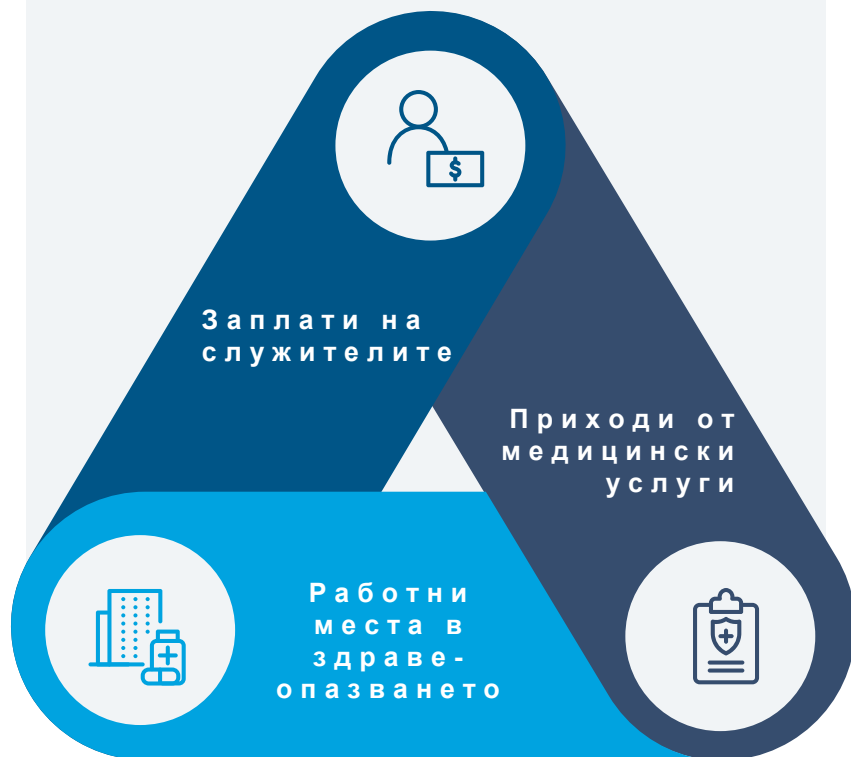
Бележка: Статистиките са за 2022 г. Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дела от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите.

Източник: Национален статистически институт, изчисления на IQVIA

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Общ икономичен принос на лекарите

Ключов принос имат:

ОБЩ ПРИНОС НА ЛЕКАРИТЕ

Бележка: Статистиките са за 2022 г. Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дела от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите.

Източник: Национален статистически институт, изчисления на IQVIA
IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Общият икономически принос на лекарите се състои от следните елементи:

ПРИХОДИ ОТ МЕДИЦИНСКИ УСЛУГИ

Приходите, генерирани от ОПЛ и специализирани лекари работещи в частни, групови, други практики и болници са общо ~ 2 900 млн. лв.

~ 2 900
МЛН. ЛВ.

РАБОТНИ МЕСТА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

В България има ~ 29 600 практикуващи лекари

~ 29 600
Работни места

ЗАПЛАТИ

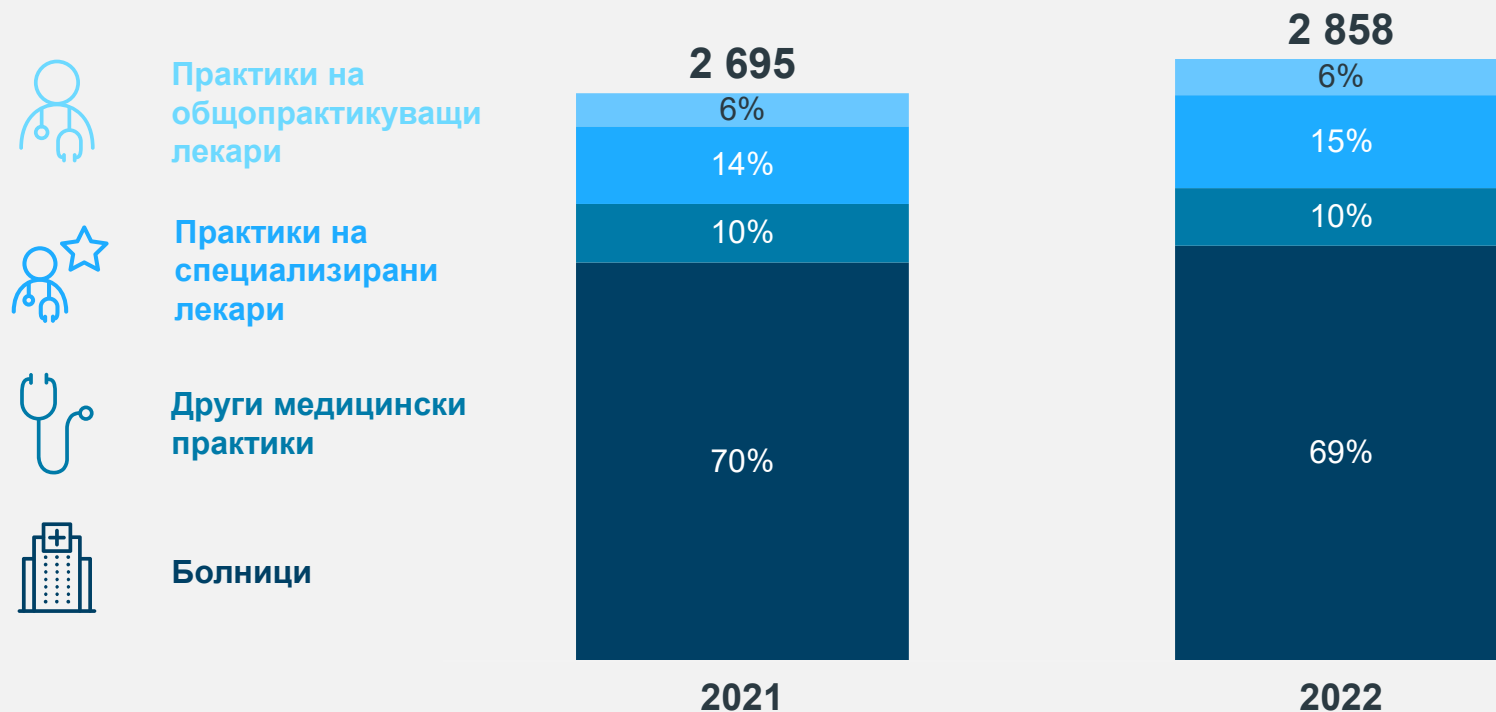
Общо изплатените заплати възлизат на ~ 975 млн. лв.

~ 975
МЛН. ЛВ.

Лекарите генерират ~ 2,9 млрд. лв. приходи от медицински услуги в процеса на обслужване на пациенти

Приходи от медицински услуги – лекари

Приходи от медицинските услуги на лекари [2021-2022 г., млн. лв.]

- **Икономическите дейности** на лекари работещи в частни и групови практики, други лечебни заведения и болници нараства с **6,1% през 2022 г.** в сравнение с предходната година
- Лекарите, работещи в болници и специализирани групови практики генерират най-голяма част от приходите

Бележка: Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дяла от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите.

Източник: Национален статистически институт

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Общо заплатите на лекарите са близо един милиард лева

Разпределение по вид лечебно заведение и работни заплати – лекари

Общо заети лекари по вид лечебно заведение
[2021-2022]

~ 29 600

Общ брой практикуващи лекари
през 2022 г.

Общо изплатени брутни заплати на лекари
[2021-2022, млн. лв.]

975 млн. лв.

Общо изплатени заплати на лекари, въз основа на
прогнозата, че заплатите на лекарите са 1.5 пъти по-високи от тези на
останалия медицински персонал

*Бележка: Социалните грижи също са включени в тази статистика. Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дела от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите. ОПЛ=общопрактикуващи лекари.

Принос към държавния бюджет

Ключов принос имат:

Директният принос към държавния бюджет се състои от следните елементи:

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

Дейностите на лекарите генерират ~ 315 млн. лв. за държавата под формата на платените социално осигурителни вноски

~ 315
МЛН. ЛВ.

ДАНЪК ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

Лекари общо допринасят с ~ 80 млн. лв. чрез данъци върху доходите

~ 80
МЛН. ЛВ.

Бележка: Статистиките са за 2022 г. Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дела от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите.

Източник: Национален статистически институт

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Лекарите и техните работодатели плащат ~ 315 млн. лв. осигурителни вноски; лекарите плащат ~ 80 млн. лв. данъци върху доходите

Осигурителни вноски и данъци върху доходите на физически лица – лекари

Осигурителни вноски, плащани от лекари и техните работодатели [2021-2022, млн. лв.]

315 млн. лв.

Общо внесени осигурителни вноски от лекари и техните работодатели през 2022 г.

Данъци върху доходите на физически лица, плащани от лекари [2021-2022, млн. лв.]

84 млн. лв.

Общо данъци от доходите, платени от лекари през 2022 г., на база 10% данъчна ставка върху заплатите на физическите лица

Индиректният и индуциран икономически принос на лекарите е ~ 4,8 милиарда лева

Индиректни и индуцирани ефекти – лекари

Бележка: Изчисления, базирани на множители на продукцията, дохода и заетостта за сектора на здравеопазването от Jagric et al., *The impact of the health-care sector on national economies in select European countries* (2021 г.). Приносът на лекарите се изчислява въз основа на дела от общите заплати в здравеопазването, които се изплащат на лекарите.

Източник: IQVIA

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

05 | Задълбочен анализ на приноса на болниците

- В болниците работят около **72 000 души** с общи заплати от **1,95 млрд. лв.**
- Приносът на болниците към икономиката в процеса на обслужване на пациенти е **~ 4,8 млрд. лв.**, от които **~ 3,0 млрд. лв.** идват от държавни болници
- Индиректните и индуцираните ефекти върху икономиката са в размер на **~ 8,0 млрд. лв.** Болниците подпомагат създаването на **~ 318 000** работни места в други сектори на българската икономика
- Директният принос към държавния бюджет е **~ 830 млн. лв.** под формата на корпоративни данъци, осигурителни вноски и данъци върху доходите

Общият икономически принос на болниците е ~ 4,8 млрд. лв., като директно към държавата са допринесли с ~ 830 млн. лв.

Директен принос на болниците към българската икономика

**Директен принос
на болниците към
икономиката**

Общ икономически принос

Изчислен на база **приходи**, генерирани от болници в процеса на обслужване на пациенти

**~ 4 800
млн. лв.**

Принос към държавният бюджет

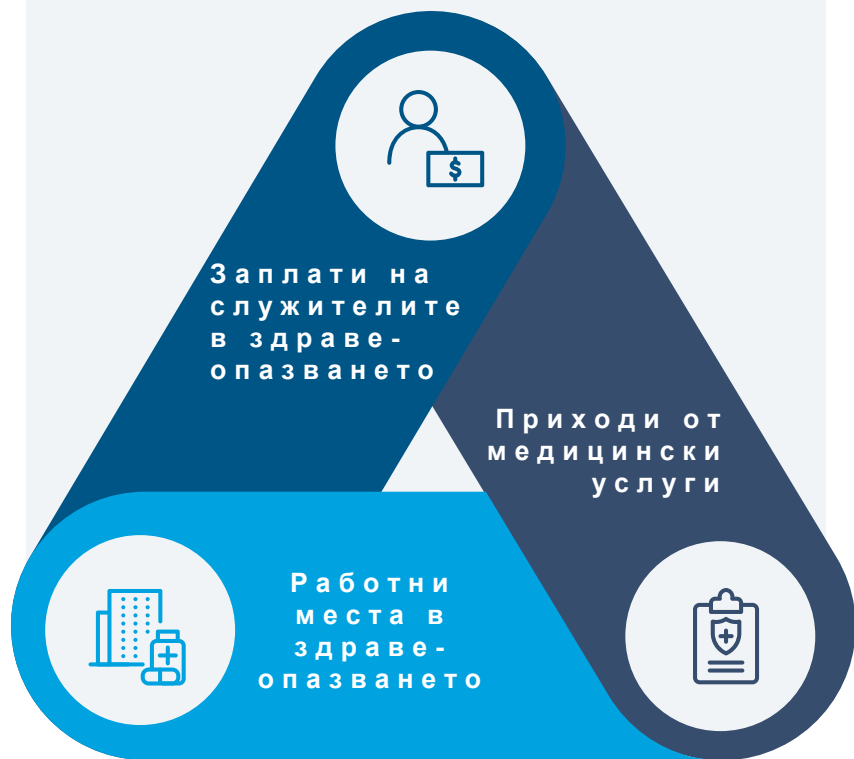
Изчислен чрез сумиране на корпоративни данъци, данъци върху доходите на физически лица и платените осигурителни вноски

**~ 830
млн. лв.**

Общ икономичен принос на болниците

Ключов принос имат:

ОБЩ ПРИНОС НА БОЛНИЦИТЕ

Бележка: Статистиките са за 2022 г.

Общият икономически принос на болниците се състои от следните елементи:

ПРИХОДИ ОТ МЕДИЦИНСКИ УСЛУГИ

Приходите, генерирани от болниците са ~ 4,800 млн. лв.

~ 4 800
млн. лв.

РАБОТНИ МЕСТА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Дейностите на болниците в България създават около 72,000 работни места

~ 72 000
Работни места

ЗАПЛАТИ

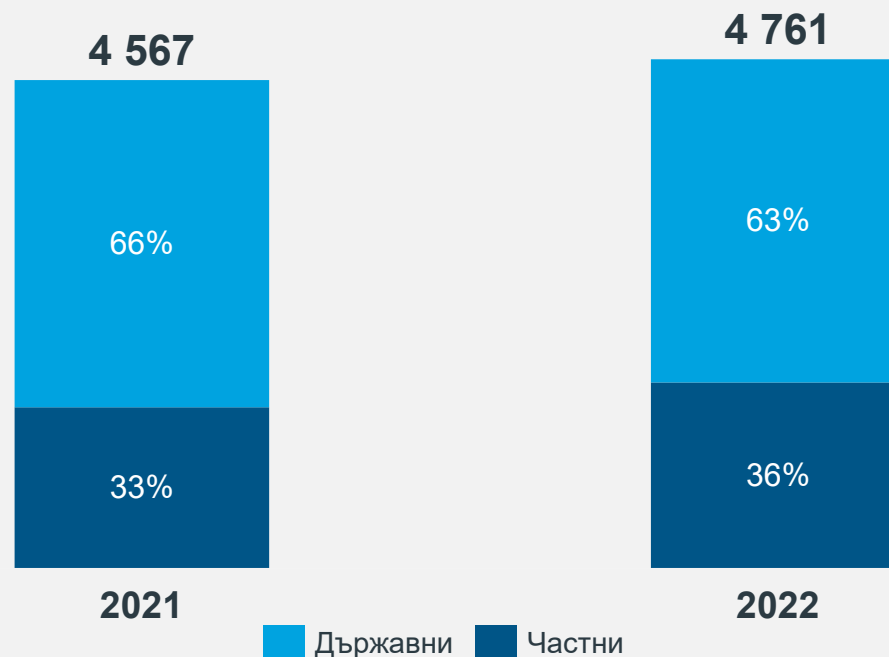
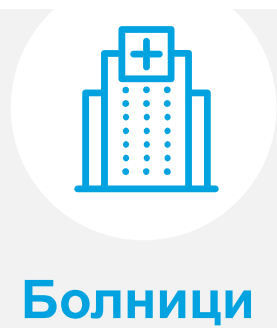
Общо изплатените заплати за наети лица от болници възлизат на ~ 1 950 млн. лв.

~ 1 950
млн. лв.

Приходите, генерирани от болници, са ~ 4,8 млрд. лв., от които над 60% идват от държавни болници

Приходи от медицински услуги – болници

Приходи от медицински услуги¹ на болници [2021-2022 г., млн. лв.]

- През 2022 г. **държавните болници** са генерирали ~ **3,0 млрд. лв.** приходи (63% от общото), а **частните болници** - ~ **1,7 млрд. лв.**
- **Частните болници** показват **по-бърз ръст на приходите** отколкото **държавните**

Бележка: ¹Приходите от медицински услуги включват само приходи, генерирани от услуги, предоставени за обслужване на пациенти, с изключение на други приходи

Източник: Национален статистически институт

IQVIA | Икономически принос на лечебните заведения в България

Болниците осигуряват работа на над 72 000 служители и изплащат 1,95 млрд. лв. за заплати на служителите си

Работни места в здравеопазването и изплатени заплати – болници

Допълнително, болниците допринасят към икономиката чрез:

Брой лица, наети в болници [2022]

72 063

съставлявайки **68%** от наетите лица от лекарски практики, болници и други лечебни заведения

Общо изплатени заплати от болници [2022]

1 949 млн. лв.

съставлявайки **71%** от общите заплати, изплатени от лекарски практики, болници и други лечебни заведения

Принос към държавния бюджет

Ключов принос имат:

Директният принос към държавния бюджет се състои от следните елементи:

КОРПОРАТИВНИ ДАНЪЦИ

Болниците изплащат 20 млн. лв. в корпоративни данъци

20
МЛН. ЛВ.

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

~ 640 млн. лв. отиват към държавата под формата на осигурителни вноски, плащани от работодателите и техните служители

~ 640
МЛН. ЛВ.

ДАНЪК ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

Лицата, наети от болници общо допринасят с ~ 170 млн. лв. чрез данъци върху доходите

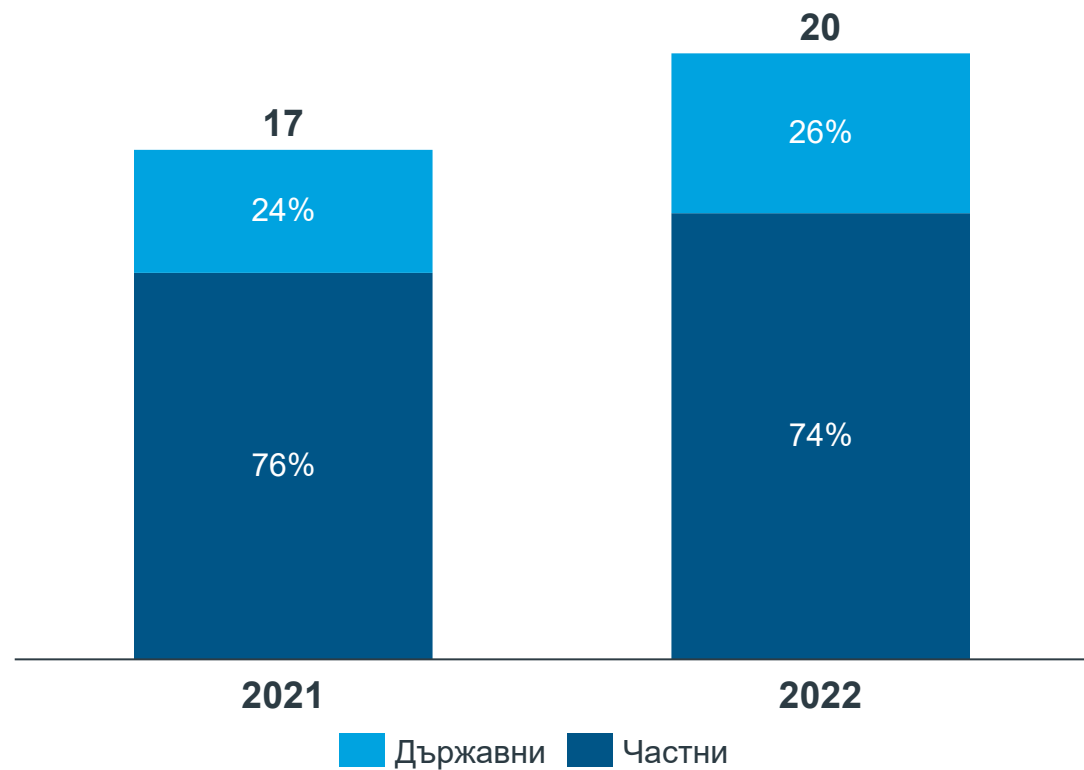
~ 170
МЛН. ЛВ.

Бележка: Статистиките са за 2022 г.

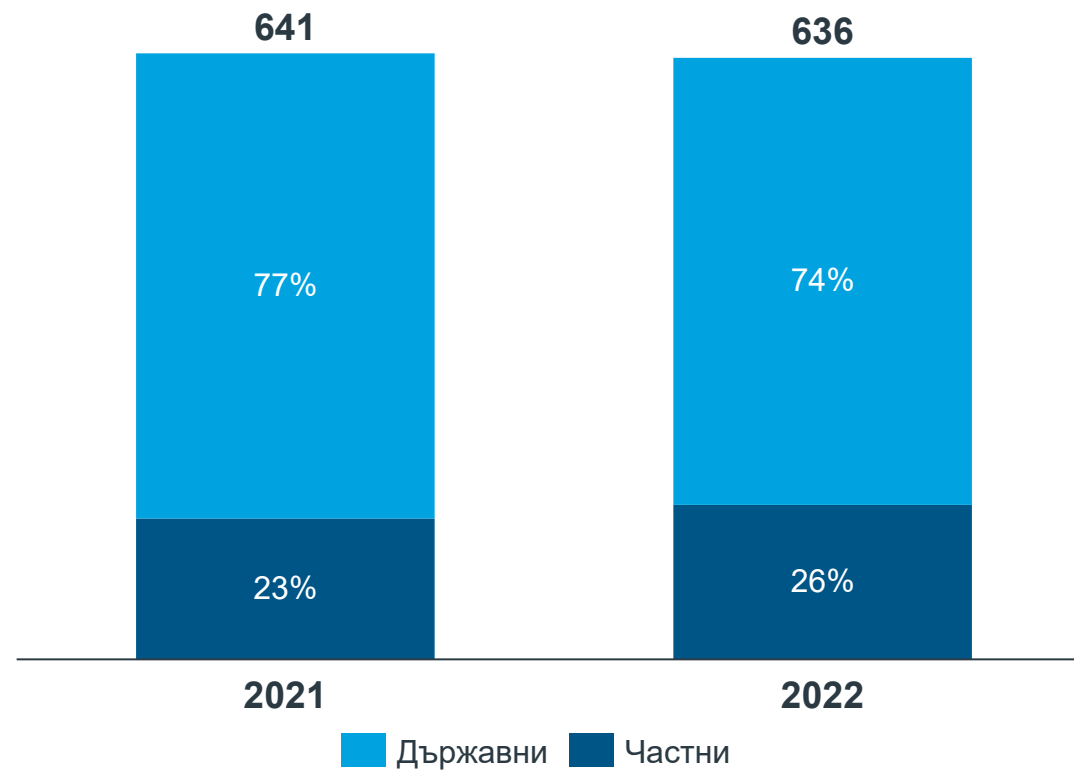
По-голямата част от корпоративните данъци се изплащат от частни болници, но повече осигурителни вноски идват от държавните

Корпоративни данъци и осигурителни вноски – болници

Корпоративни данъци, плащани от болници
[2022 г., млн. лв.]

Осигурителни вноски, плащани от болници и техните служители
[2022 г., млн. лв.]

Служителите на болниците внасят около 170 млн. лв. в държавния бюджет чрез данъци върху доходите на физически лица

Данък върху доходите на физически лица – болници

Данък върху личните доходи, плащани от служители на болници [2021-2022, млн. лв.]

На базата на **10%** данък върху доходите на физически лица плащани от служителите след изплащане на осигурителни вноски

168 млн. лв.

Общо данък върху доходите на физически лица, платен от болнични служители

Благодарим Ви!